

Петришина Марина Олександрівна

кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України, доцент кафедри державного будівництва Національного юридичного університету

імені Ярослава Мудрого

ORCID: 0000-0002-5702-0112

**ПОВНОВАЖЕННЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ
ЩОДО СТВОРЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ТА ПРАВОВИХ ПЕРЕДУМОВ
У СФЕРІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Наукова робота присвячена проблемним питанням, пов'язаним зі створенням належних умов органами та посадовими місцевого самоврядування для організаційного та правового забезпечення здійснення інноваційної діяльності, а також організації інноваційно-орієнтованого управління окремими територіями для вирішення питань місцевого значення, а також на рівні регіонів. Аналіз чинного законодавства у зазначеній сфері, а також проєктів законодавчих змін свідчить про інтерес суспільства і держави до означених вище проблем.

Ключові слова: повноваження, органи та посадові особи місцевого самоврядування, інноваційна діяльність.

Petryshyna Maryna

PhD, Senior Researcher of the Scientific and Research Institute of Providing Legal Framework for the Innovative Development of NALS of Ukraine, Associate Professor of the State Building Department of the Yaroslav Mudryi National Law University

ORCID: 0000-0002-5702-0112

**POWERS OF LOCAL SELF-GOVERNMENT BODIES TO CREATE
ORGANIZATIONAL AND LEGAL PREREQUISITES IN THE FIELD OF
INNOVATIVE ACTIVITY**

The scientific work is devoted to problematic issues related to the creation of appropriate conditions by local self-government bodies and officials for organizational and legal support of innovative activity, as well as the organization of innovation-oriented territory governance aimed at addressing local issues and management organization at the regional level. Analysis of current legislation in this area, as well as draft legislative changes shows the interest of society and the state in the above problems.

Key words: powers, local self-government bodies and officials, innovative activity.

Актуальність та нагальність пошуку шляхів вирішення проблем, пов'язаних зі створенням організаційних та правових передумов у сфері інноваційної діяльності підтверджується, у тому числі, зростанням наукового інтересу до проблем розвитку, трансформації системи публічної влади загалом, а також підвищенням уваги до питання перегляду і внесення змін до чинного законодавства, що спрямовані на створення транспарентної, ефективної, інноваційно-спрямованої системи органів державної влади та місцевого самоврядування в Україні. Особливої ваги сьогодні набуває утвердження спроможного місцевого самоврядування з точки зору як компетенції, матеріального і фінансового забезпечення, так і професійності посадових і службових осіб, підвищення рівня якості надання різних видів публічних послуг, досягнення оптимальності при вирішенні питань життєдіяльності, а також проблем подальшого (стратегічного) розвитку територіальних громад, регіонів.

Досвід розвинутих зарубіжних держав базується на виявленні ініціативи, готовності до змін, взяття на себе відповідальності, підвищення рівня компетентності знизу, тобто органами та посадовими особами місцевого самоврядування, активними та ініціативними представниками територіальних колективів (комун, громад, муніципалітетів тощо). Адже ідеальною, зокрема, з наукової точки зору, є модель, яка передбачає взаємний рух назустріч: ініціатива знизу, з урахуванням поточних об'єктивних потреб та можливостей, а також оцінки перспектив розвитку, яка належним чином підтримана з точки зору правового та матеріально-фінансового забезпечення згори.

Так, зокрема, у США, Канаді, ФРН та інших країнах органи місцевого самоврядування відіграють важливу роль у розробці та реалізації цілей громади на майбутнє, формують рівень якості життя для членів територіальних колективів (громад), сприяють досягненню поставлених цілей, а також розвитку економіки в цілому. Здійсненню поставлених цілей сприяють місцеві плани, стратегії, інші локальні нормативно-правові акти, інвестиції в інфраструктуру, програми розвитку, публічні та соціальні послуги.

При цьому, слід відмітити необхідність проведення реформ, особливо в умовах економічної нестабільності та неможливості держави реалізовувати частину закладених планів внаслідок відсутності фінансових та інших ресурсів. В таких умовах місцеве самоврядування має брати на себе ініціативу щодо залучення міжнародних партнерів, фондів, в тому числі ЄБРР, європейського інвестиційного банку в контексті забезпечення європейських стандартів та продовження політики європейської інтеграції.

Зокрема, з моменту затвердження Концепції реформування місцевого самоврядування і територіальної організації влади в Україні було розроблено і прийнято нормативно-правову базу самої реформи, низку законів, які закладають фундамент для формування спроможного місцевого самоврядування, співробітництва громад тощо.

Одним з визначальних можна вважати Закон України «Про засади державної регіональної політики» [1], яким визначено основні соціально-економічні, правові та інші засади державної регіональної політики, мету, принципи, рівні, об'єкти та суб'єкти державної регіональної політики, їх повноваження у цій сфері, фінансове забезпечення відповідних заходів, а також моніторинг їх реалізації.

У свою чергу, прийняття Законів України «Про співробітництво територіальних громад» [2], «Про добровільне об'єднання територіальних громад» [3] заклали підвалини для майбутньої територіальної реорганізації, зокрема, шляхом визначення організаційно-правових засад співробітництва територіальних громад, принципів, форм, суб'єктів та сфер, механізмів такого

співробітництва, його стимулювання, фінансування та контролю, а також врегулювання відносини, що виникають у процесі добровільного об'єднання територіальних громад сіл, селищ, міст, а також добровільного приєднання до об'єднаних територіальних громад, мету, суб'єктів ініціювання, а також суб'єктів прийняття рішень, проблеми фінансування тощо.

Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оптимізації мережі та функціонування центрів надання адміністративних послуг та удосконалення доступу до адміністративних послуг, які надаються в електронній формі» [4] було передбачено удосконалення та підвищення рівня якості адміністративних послуг, що надаються фізичним та юридичним особам, а також забезпечення таким чином надходження до бюджету.

Суттєвих змін зазнали положення Податкового та Бюджетного кодексів України в частині так званої фіскальної децентралізації (зміни у структурі бюджетної системи у зв'язку зі змінами повноважень органів місцевого самоврядування). Зокрема, Законом України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України» (щодо реформи міжбюджетних відносин) [5] передбачено підвищення бюджетної та фінансової самостійності місцевих бюджетів, стимулювання громад до об'єднання та формування спроможних територіальних громад через механізм переходу бюджетів об'єднаних громад на прямі міжбюджетні відносини з державним бюджетом, розширення наявної дохідної бази місцевих бюджетів, децентралізація видаткових повноважень у соціально-культурній сфері та чіткий розподіл компетенції, сформований за принципом субсидіарності, запровадження нових видів трансфертів, встановлення нової системи вирівнювання за закріпленими загальнодержавними податками, спрощення процедури надання місцевих гарантій та здійснення запозичень від міжнародних фінансових організацій тощо. Законодавчі зміни також надали право органам місцевого самоврядування затверджувати місцеві бюджети незалежно від дати прийняття закону про Державний бюджет.

У свою чергу, одним з очікуваних результатів Концепції реформування місцевого самоврядування і досі залишається зміна статусу місцевих

держадміністрацій з органів загальної компетенції на контрольно-наглядові у системі виконавчої влади з функцією координації діяльності територіальних органів центральних органів виконавчої влади на відповідній території.

У свою чергу, механізм державного контролю та нагляду за дотриманням органами місцевого самоврядування Конституції та законів України, що міститься у проекті Закону «Про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади)» вважаємо достатньо обґрунтованим та таким, що за умов чіткої правової регламентації сприятиме розвитку місцевого самоврядування як основоположного інституту громадянського суспільства та демократичної правової держави, зокрема, шляхом мінімізації прямого втручання у діяльність органів місцевого самоврядування.

Позитивними зрушенням у цьому аспекті можна вважати окремі положення проекту Закону «Про внесення змін до Закону України «Про місцеві державні адміністрації» та деяких інших законодавчих актів України щодо реформування територіальної організації виконавчої влади в Україні» (№ 4298, розгляд якого перенесено). Проте, проект містить й низку концептуальних недоліків, системно-юридичних суперечностей й суто технічних помилок.

Відтак, серед проблемних на сьогодні і досі залишаються питання щодо забезпечення справжньої самостійності, спроможності місцевого самоврядування, чіткого розподілу повноважень між органами місцевого самоврядування та місцевими органами державної виконавчої влади, зокрема, й у контексті трансформації державно-правової моделі контролю у сфері місцевого самоврядування тощо.

Не зважаючи на інтерес до цих питань з боку наукової спільноти, громадськості, представників органів публічної влади, їх вирішення на цей час поставлено на паузу зважаючи на відкриту збройну агресію росії проти України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про засади державної регіональної політики: Закон України від 05.02.2015 р. № 156-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text>

2. Про співробітництво територіальних громад: Закон України від 17.06.2014 р. № 1508-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18#Text>

3. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 05.02.2015 р. № 157-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text>

4. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оптимізації мережі та функціонування центрів надання адміністративних послуг та удосконалення доступу до адміністративних послуг, які надаються в електронній формі: Закон України від 03.11.2020 р. № 943-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/943-20#Text>

5. Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин: Закон України від 28.12.2014 р. № 79-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/79-19#Text>

REFERENCES

1. Pro zasady derzhavnoi rehionalnoi polityky: Zakon Ukrainy vid 05.02.2015 r. № 156-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text>

2. Pro spivrobotnytstvo terytorialnykh hromad: Zakon Ukrainy vid 17.06.2014 r. № 1508-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18#Text>

3. Pro dobrovilne obiednannia terytorialnykh hromad: Zakon Ukrainy vid 05.02.2015 r. № 157-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text>

4. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo optymizatsii merezhi ta funktsionuvannia tsentriv nadannia administratyvnykh posluh ta udoskonalennia dostupu do administratyvnykh posluh, yaki nadaiutsia v elektronii formi: Zakon Ukrainy vid 03.11.2020 r. № 943-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/943-20#Text>

5. Pro vnesennia zmin do Biudzhetnoho kodeksu Ukrainy shchodo reformy mizhbiudzhetnykh vidnosyn: Zakon Ukrainy vid 28.12.2014 r. № 79-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/79-19#Text>